

ELŐFIZETÉS
 HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy évre ... 300 korona.
 Fél évre ... 150 korona.
 Egy negyed évre 75 korona.
 Egy hónapra ... 25 korona.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 202.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Résevény
 Társaság.
 Bulvardul Regele Ferdinánd I. (József 15h.)-ut 22.
 TELEFON-SZÁM:

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
 Stauber József.

Péntek, augusztus 13.

Egyelőre nem egységesítik a közigazgatást.

Csaj. (Kolozsvár.) A közigazgatás egységesítéséről eddig sokféle verzió került forgalomba. Legutóbb egy minisztertanácsi dekretum jelent meg, amelyet az egységesítési reform kiindulási pontjának magyaráznak. A nevezetes dekretum ugyanis az erdélyi prefektusokat a régi királyságbeli prefektusok attribútumaival ruházza fel. A régi királyságban ugyanis a prefektusok tisztsége nem azonos a magyar uralom alatti főispánok hatáskörével, mert míg a főispán tisztsége csak egy reprezentábilis állás, addig a régi királyságbeli prefektusok tényleges vezetői a közigazgatásnak és ugyanezzel a hatáskörrel vannak felruházva, mint Magyarországon a közigazgatási bizottságok. Erdélyben még ma is a subprefektusok (alispánok) a tényleges vezetői a közigazgatásnak, a minisztertanácsi dekretum tehát itt érvényesítve még nem lett, mert a subprefektusok ma is gyakorolják régi jogukat. De nem is lehet a közigazgatást máról-holnapra megváltoztatni, a minisztertanácsi dekretum tehát itt érvényesítve még nem lett, mert a subprefektusok ma is gyakorolják régi jogukat. De nem is lehet a közigazgatást máról-holnapra megváltoztatni, a minisztertanácsi dekretum tehát itt érvényesítve még nem lett, mert a subprefektusok ma is gyakorolják régi jogukat.

A Máv. erdélyi alkalmazottai.

Dr. Paskutiu Traian aradi CFR igazgató ma Pintér Arminnal, a szerződési ügyek referensével Bucurestibe utazott, hogy a MÁV alkalmazottait a CFR státusába felvegye és ezzel kapcsolatos tárgyalásokat megkezdje. Az igazgató ezenkívül más ügyeket is érint az erdélyi központi igazgatóságnál. Utjából pár nap múlva visszatér.

JUGOSZLÁVIA BUCURESTI KÖVETE. A jugoszláv kormány Dobri-voje Szilokszitch attasét nevezte ki bu-

Románia válaszuton.

BUCURESTI. Csicserin külügyi népbiztos a moszkvai kormány nevében arra kérte a román kormányt, hogy a legrövidebb időn belül adjon felvilágosítást arra nézve, milyen álláspontot foglal el Románia az orosz-lengyel háborúval kapcsolatban. Ugyanebben a jegyzékben felhívja a népbiztos a román kormányt, hogy a román kormány engedélyt adott lengyel tiszteknek román területre lépni. Az orosz kormány, hogy háborús operációit nyugodtan folytathassa, felkéri Romániát, hogy válasszon a háború és béke között. A jegyzék végül felemlíti azt is, hogy meg-

Mit kért az antant Romániától?

BUCURESTI. A kormány megcáfolja azt a hírt, mintha a szövetségesektől felhívást kapott volna az orosz-lengyel háborúba való beavatkozásra. Az egész hiből mindössze annyi igaz, hogy a szövetségesek arra kérték Romániát, hogy csatlakozzék a szövetségesek azon magatartásához, amelyet Oroszországgal szemben fognak tanúsítani.

BUCURESTI. A legutóbbi két nap eseményei megváltoztatták a külügyi helyzetet, amely eddig Romániának semlegességet diktált. A legutóbbi minisztertanács is ilyen határozatot hozott. Mielőtt Románia végleges lépésre szánna el magát, számot kell vetnie azzal, hogy a hozandó ál-

Javul a lengyel hadsereg helyzete?

BERLIN. Varsóból ma ideérkezett az első lengyel menekült vonat. A vonatban számos olyan személyiség volt, akik még a régi cári uralom emberei voltak és a bolsevisták elől három évvel azelőtt menekültek Varsóba. Ezek engedélyt kértek, hogy Németországban megtelepedhessenek, amit a német kormány meg is engedett. Ugyanezen a vonattal jött vissza a varsói német követiség titkára is. A menekültek beszélik, hogy a lengyel fővárosban egyébként nyugalom van, de

Az antant hadat üzen Oroszországnak.

LONDON. A lapok jelentése szerint az antant hadüzenete Oroszországhoz küszöbön áll. Kame-

Orosz jegyzék a kormányhoz. Döntés előtt?

adja Romániának a módot a békétárgyalások felvételére és Romániára bizza a békétárgyalások helyének megválasztását. A hírt a Viitorul fennirattással közli, mert ez a külügyminisztérium indiszkréciója folytán került a nyilvánosság elé.

BUCURESTI. Hétfőn este hat óra hosszáig tartó minisztertanács volt, amelyen a két jegyzéket tárgyalták. A minisztertanács után Averescu miniszterelnök és Take Jonescu másfél órási kihallgatáson voltak a királynál, a honnan ismét a minisztertanácsba hajtottak. A tanácskozás eredményéről eddig még semmi hír nem szivárgott ki.

zatok arányban állanak-e azokkal az eredményekkel, amiket Románia elérhet.

BUCURESTI. A szövetségesek a román jegyzékhez hasonló szövégű jegyzéket intéztek a szerb kormányhoz is. Ebből az alkalomból a Balkán című belgrádi lap a következőket írja: — Aki tudja, hogy a jugoszláv nép milyen szeretettel és szimpátiával viseltetik Oroszország iránt, tisztában van azzal, hogy nem akad egy kormány sem, amely a jugoszláv hadsereget Oroszország ellen mozgósíthatná. Nem teheti ezt Szerbia azért sem, mert lojalitását a szövetségesek nem honorálták eléggé.

mindenki számol azzal a lehetőséggel, hogy Varsó pár nap múlva elesik. Az ágyudörgést már egészen megszokta a lakosság.

LYON. A Matin jelenti, hogy a lengyel hadsereg helyzete állandóan javul és a vörös hadsereg offenzíváját a Bugnál megállították.

LYON. A vörös hadsereg a szárnyakon némi eredményt ért el, elfoglalta Osztrovot, az északi szárnyon, míg délen Kovel, Luck és Bucac esett az oroszok kezébe.

new és Krassin elhagyták Londont.

Aradi postások esküje.

Mint ismeretes, az esküt nem tett postai tisztviselők és tisztviselők augusztus 15-ig kaptak utolsó terminust, hogy letegyék a román hűség esküt. Ennek elmulásával, azután azokat, akik az esküt nem teszik le, elbocsátják a posta kötelékéből. Az aradi posta alkalmazottai közül sokan nem tették le az esküt, többen kérték a repatriálásukat is. Érdeklődünk aziránt, hogy mi az oka a postások magatartásának és a következőket sikerült megtudnunk: A postai alkalmazottak abban a hiszemben vannak, hogy ha leteszik az esküt, elhelyezik őket más városokba, különösen a régi királyságba, azonkívül a királyságbeli nyugdíjszabályzat az itteninél sokkal kedvezőlenebb és ez riasztotta vissza a tisztviselőket attól, hogy a hűség esküt letegyék. A postai tisztviselők és tisztviselők gyűlést tartottak, amelyen tisztázták ezeket a dolgokat. Az elhelyezésekre vonatkozólag megkérdeztük Bulzan Avram aradi postafőnököt, aki a következőket mondotta:

— Szó sincs arról, hogy az aradi posta utoljára esküt tett tisztviselőit elhelyezzék Aradról akár más városba, akár a régi királyságba. A létszám itt teljes és az aradi postának szüksége van alkalmazottaira. Természetes dolog, hogy kivételes esetekben el fognak helyezni tisztviselőket, ez szokásban volt a magyar uralom alatt is. Miután erre nézve ígéretet kaptak az esküt nem tett tisztviselők, most mind tömegesen leteszik az esküt, sőt még azok is jelentkeztek eskütelre, akik repatriálni kívánták magukat. Azt hiszem, augusztus 15-ig mindenki leteszi az esküt.

A mai valutapiac.

Miként minden külpolitikai esemény, úgy az orosz-lengyel háború, különösen pedig az orosz előnyomulás befolyásolja a valutapiacot. Lengyelországból és Galiciából sok menekült érkezett Romániába, akik sok dollárt vásárolnak, ennek következtében a dollár emelkedett. Aradi árfolyamok: lei 357, márka 405, dollár 155-158, Temesvár: lei 359, márka 400, dollár 156-158. Bucuresti: korona 27.25, márka 107, dollár 44-47.

MŰVÉSZET.

Csókbakter.

A tegnap bemutatott Csókbakter című operettnek zeneszerzője, Stolz Róbert nálunk ismeretlen ember. Annál jobban ismerik és szeretik Bécsben, ahol a Johann Strausz-színház karmestere és Lehar kedvenc dirigense. Két operettet szerzett eddig s mindkettő nagy sikert aratott. A Csókbakter muzsikája nem nagyigényű, de predestinálva van arra, hogy népszerű legyen. A harmadik előadás után már dudolni fogják az emberek a kedves dallamokat, amelyeknek finomságát, ötletességét a mesteri hangszerelés még jobban emeli. Maga a darab kedves, vonzó, elűt a sablontól s ebben rejlik a fő vonzóereje. A zsúfolásig megtelt nézőtér lelkesen fogadta a premiért, amely minden tekintetben megfelelt a várakozásnak. A társulat nagy ambícióval készült az újdonságra, amely határozott sikert aratott, ami nagyrészt a vendégszereplő Horváth Nusi érdeme. A vendégművésznek tökéletes alakot vitt a színpadra. Csengő hangja érvényre juttatta a partitúra szépségét. Átgondolt, teljesen kidolgozott alakítása illúziót keltett. A III. felvonásban előadott éneke és táncja alkalmat adtak arra, hogy temperamentumával felvillamozza a közönséget. Horváth Nusi tegnap új minőségben is bemutatkozott. Sok ambíciót fejtett ki az újdonság rendezése körül. Ízlést, stílust vitt a színpadra; a táncok és tablók beállításával pedig növelte az operett szépségét. J. Halmos Mici egy színész szerepében gyönyörűen énekel és temperamentumosan táncolt. A közönség megismételte artisztikus tancait. Várady Margit a tündérkirálynő passzív szerepét játszotta. Csengő hangjával, precíz énekművészetével elevenítette a szerepet. A címszerepet Sehmeczy játszotta. Ezuttal tökéletesen nyújtott. Nem szertelenkedett, szerepét alaposan tanulmányozta s nem is maradt el a megérdemelt siker. Kertész, mint mindig, ezuttal is bravurosán táncolt. Kisebb szerepekben hozzájárultak a sikerhez Benkőné, Gyarmathyné, Jakabffy és Földes. A zenekart dr. Buja karmester sok vervevel dirigálta. Biztos kézzel vezette a zenét és hogy fáradozása nem sikerült teljesen, nem az ő hibája, hanem annak a következménye, hogy a kórus túlságosan gyenge. (Ky.)

A nyári színház vendége. Egy rendkívül bájos, fiatal színész mutatkozik be hétfőn este az aradi közönségnek. A kolozsvári származású Salamon Eila, aki Fay Blanka színészi nevet vette fel, a Legszebb kalandban lép fel a hét első estjén.

Eva és a kertiak. Kardos Andor újdonságának bemutatására nagyban folytak az előkészületek a színházban. Az érdekes celekményű színijáték, amit Budapesten annyi sikerrel adtak, bizonyára Aradon is megérdemelt fogadtatásban részesül.

A Modern Kabaré új pikáns műsora, amelyet szenzációs siker mellett zsúfoló nézőtér taposott végig a szerdai bemutatón, ma másodszor kerül színpadra. Színpadra kerülnek: Lipi új ruhát rendel és „Niobe” című kacagató bohózatok.

Színészek uszódversenye. Az aradi színtársulat vasárnapi parkünnepélyét délelőtt 11 órai kezdettel nagyszabású uszódverseny előzi meg a Toldi rendezésében. Ezen az előrangú vidéki sportegyesületeken kívül több aradi színész is részt vesz, mint Várady Margit, Harmath Józsa, Ocskay, Olasz, Gyarmathy és Csizmadinszky.

PÉNZÜGYI KÖRÖKBŐL. Az aradi Ipar- és Népbank igazgatósága tegnapi ülésén Spitz Sándort, a pénzügyi osztály főnökét cégünkhöz léptette elő.

Róna Dezső megpályázta a temesvári színházat.

(Párhuzamos előadások Aradon és Temesváron.)

Róna Dezső, az aradi színház új igazgatója tegnapelőtt meghívást kapott Vidrighin temesvári főpolgármestertől, hogy a temesvári magyar színház jövő sorsát illetőleg tanácskozásokat folytasson vele. Róna igazgató a meghívásnak eleget téve, tegnap Temesváron tartózkodott és beható megbeszéléseket folytatott Vidrighin főpolgármesterrel, aki a legnagyobb jóindulattal tanúsította. A megbeszélések folyamán Róna Dezső benyújtotta pályázatát a temesvári magyar színházra. Róna Dezső, aki tegnap este hazaérkezett, a következőket mondotta munkatársunknak: — Miután Sebestyén Szérának és társulatának visszatérése ezidőszakra kiátástan, Goga Octavián kultuszminiszternek az az intenciója, hogy Arad és Temesvár között színiügyi tekintetben szoros kapcsolatot kössenek. Ebben az ügyben folytattam beható tárgyalást Vidrighin temesvári főpolgármesterrel, aki a legnagyobb jóindulattal kezeli a kérdést és megígérte támogatását. Én már be is nyújtottam pályázati kérvényemet. Az a tervem, hogy a temesvári magyar színházi szezon alatt párhuzamos előadásokat tartunk Aradon és Temesváron. Új társulatokat különben már így is szerveztem meg. Csak figyeljük meg az új társulati névsort. Mindenekelőtt meg kell említenem Somlyó Arankát, a kiváló alténekesnőt, aki a

magyar Operaházról válik meg. De, hogy miért távozik, nem tudom, de bizonyos, hogy a legnagyobb lelkesedéssel jön Aradra. Leszerződtem Budapesten Kolby Ildikó koloratur-énekesnőt, aki briliáns hanggal és nagy énektudással rendelkezik. Nagy erőssége lesz az új énekes együttesnek Kovács Sári drámai énekesnő, egy feltűnő szépségű fiatal hölgy. Benkő Eta énekesnő szintén hasznos tagja lesz a társulatnak. Leszerződtem a kolozsvári társulattól Jakabffy Ilonkát, aki az énekes naiva szerepkörét fogja betölteni. Az énekes-együttes kiváló énekesekkel is fog erősödni. Dr. Kalmár Gábor basszista most végezte a zeneakadémiát, hangja csodálatos. Szabó Gyula bonvivant-énekest már ismerik Aradon. Bemutatkozása igazán sikeres volt. Ladiszlai Józsefről nem kell beszélnem, régi kedvence az aradiaknak. Mint állandó vendég fog működni Szántó Császárné hőstenor, a kiváló énekművész. De kiegészítettem a prózai együttest is. Leszerződtem Baán Lily naivát, a győri színi társulat volt tagját, aki egyik legtehetségesebb vidéki színésznő. Novák Irén, az aradi közönség dédelgetett kedvence, szintén tagja az új társulatnak, amelynek egyik erőssége lesz még Fülöp Irma szende, ak Aradon kezdte pályáját. Kiegészítettem a női és férfi kárt és zenekart is.

Orosz hadifogságból hazatért aradiak.

Tegnap délelőtt mintegy harminc főből álló orosz hadifogoly transzport érkezett meg az aradi állomásra. A transzport tagjai valamennyien aradiak s nem egy közülük még a háború első napjaiban esett fogságba. Az orosz hadifogságból most hazatért aradiak között négy tiszt volt, névszerint Bényi kadett, Kádár Aladár hadnagy, Korniss Árpád hadnagy és dr. Velics hadnagy. A transzport Irkutzból indult el még február első felében. Junius vége felé hagyták el Oroszországot és Japánon keresztül Kinán, Indián és a Szezi-ösatornán át Konstantinápolyba érkeztek. Innen Konstantinán és Bukaresten keresztül jutottak Aradra. Munkatársunk felkereste Korniss Árpád hadnagyot, aki hat évet töltött el orosz hadifogságban. Kitűnően ismeri Oroszország belső viszonyait a forradalom óta és nagyon érdekes dolgokat mondott el Oroszország új életéről.

Irkutzból — mondotta — ez év elején zajlott le a kommunista forradalom, amely valóságos halálra ítélte ezt a háromszázezer lakosú virágzó nagy várost. A várost ugyanis félkör alakban a japán hadsereg zárta körül és a front miatt minden élelmiszerbehozatal lehetetlenné vált. Az Oroszország belseje felé

vezető hidakat viszont felrobbantották az átvonuló hadseregek, ami ugyancsak teljesen lehetetlenné tette a városba való élelmiszer szállítást. Természetesen hamsorosan iszonyú éhség jelei mutatkoztak, az élelmiszerkészletek fogyóban lévén, a kommunisták lezárták minden élelmiszerüzletet, vendéglőt, zár alá vették a raktárakat és szigorú adagolással igyekeztek segíteni a borzalmas méretű inségen. Csakhamar kiderült azonban, hogy mindez hiábavaló, a város élelmiszerét semmiképpen nem tudják biztosítani, erre leplezetlenül nyíltsággal tudomására hozták a közönségnek, hogy aki nem akar éhen pusztulni, az hagyja el a várost. Így történt, hogy Irkutzból lényegében eltört a város éhség a föld színéről. Az ittlévő hadifoglyok a tisztok kivételével Oroszország belseje felé önlöttek a lakossággal együtt, a tisztok hadifoglyokat azonban nem engedték az ország belseje felé.

Elmondta ezután Korniss Árpád még, hogy a magyar tanácskormány bukása után, amelynek híre csakhamar megérkezett Oroszországba, az egész hatalmas orosz birodalomban lázas készülődés jelei mutatkoztak. A sajtó rémes történeteket mesélt el a Horthy-Friedrich-rezsim fehér terrorjáról, a moszkvai kormány pedig mag-

kezdte a fegyverkezést „a magyar feudális arisztokrácia” uralma ellen. Amikor júniusban elhagyta Oroszországot, már mindenki nyíltan hirdette, hogy az orosz szovjet-kormány megbesszolja Horthyték fehér terrorját. A lengyelek ellen indított háború egyik célja lenne a hírek szerint a mai magyar uralomnak a vörös hadsereg által való eltérítése. Érdekes, hogy a hadifogoly transzport hazaszállításának napján érkezett meg a hír, hogy Moszkva ünnepre készülődik: a moszkvai proletáriátus Kun Bélának érkezését várta. Ez azonban — tudjuk jól — egy időre késedelmet szenvedett.

Sztrájk egy aradi gyárban.

Bruckner Lipót asztalosárnyagárának munkásai a napokban bérmozgalmat indítottak. A munkások eddig 11.92 korona és 14.26 korona órabért kaptak. Azt követelték, hogy Bruckner órabérüket 25 százalékkal emelje fel. Így egy-egy munkás napi 8 órai munkaidőért véve alapul, naponta 130—150 koronát keresne. Bruckner nem volt hajlandó a kért béremelést megadni és csak tíz százalék emelést ígért. A béreltetési eljárás során, amelyet Zubor Andor tanácsnok vezetett, nem jött létre megegyezés. Ennek következtében a gyár kilenc munkása kikerült munkaközből és kilépett a gyár szolgálatából.

Kivégezték a csepeli forradalom törvényszék tagjait.

BECS. Csepelen, a kommunizált tölténygyárban a kommunista első napján megalakult a forradalmi törvényszék. Ennek a forradalmi törvényszéknek elnöke Kertész Mór elektrotechnikus volt, tagjai pedig Szladek és Frick János voltak. A csepeli forradalmi törvényszék tagjait hat héttel ezelőtt a pestvidéki törvényszék bűntető tanácsa Kecskeméthy Gyula táblabíró elnöklése mellett kötéltálati halálra ítélte. Egy hét tel ezelőtt a Kuria jóváhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét s most Horthy Miklós kormányzó elutasította a kegyelmi kérvényt is. Augusztus negyedikén reggel tíz órakor vezették a bitófák alá az elítélteket. A budapesti gyűjtőfogház udvarán csupán kevés számú publikum volt jelen a kivégzési aktusnál, amelyet Gold Hermann főherceg fogadtatott. Amikor Szladek Ferencet, a kit elsőnek vágezték ki, a főherceg átverte, Frick Ferenc, akire csak ezután került volna a sor, az izgalomtól elájult. Szladek egész nyugodtan állt a bitófa alá s csak ennyit mondott:

— Én kegyelmesebb voltam, mint bírám. Egyetlen halálos ítéletet sem hoztam. Mire Fricket felocsolták, Szladek már kiszenvedett. Frick szinte öntudatlanul adta át magát sorsának. Utolsó-nak maradt Kertész, akinek végig kellett nézni társai kivégzését. Szinte mosolyra torzult arcával állt a bitófa alá.

— Jó is lesz sietni velünk! — ezek voltak utolsó szavai. Azután Gold Hermann főherceg jelentette, hogy teljesítette kötelességét.

HIREK

A kath. gimnázium tanárainak esküje.

Dr. Robu János polgármester ma délelőtti kéréste magához a katolikus főgimnázium tanárait, hogy felszólítsa őket a román állampolgárság felvételére. A polgármester távollétében dr. Angel István helyettes polgármester fogadta a tanárokat. A katolikus főgimnázium 22 tanára közül huszan jelentek meg a város háza emeleti tanácstermében, ahol dr. Angel helyettes polgármester kormányrendeletre való hivatkozással felszólította őket, nyilatkozzanak, hogy hajlandók-e felvenni a román állampolgárságot és a honpolgári esküt letenni? A tanárok közül hatan kijelentették, hogy készek letenni a román állampolgári esküt. Hat tanár megtagadta az eskü letételét, négy professzor rövid terminust kért, hárman kijelentették, hogy a béke ratifikálásáig nem nyilatkoznak, míg egy tanár azt a kijelentést tette, hogy a béke ratifikálása után nyomban leteszi az állampolgári esküt. A kijelentésekről jegyzőkönyvet vettek fel, amelyet a oluj (kolozvári) államtitkársághoz terjesztenek.

— **A POLGÁRMESTER MEGKEZDTE SZABADSÁGÁT.** Dr. Robu János polgármester gyengélkedése miatt már ma megkezdte szabadságát, amely szeptember 1-én jár le. A polgármester szabadságidejének nagyrészt Nagyhalmágyon tölti. Távollétében a polgármesteri teendőket dr. Angel István helyettes polgármester látja el.

— **MEGMARAD A CENZURA.** A mindállo-bizottság elnökségére távirat érkezett Bukarestből, amely végérvényesen eldönti a cenzura olyan régen valódó ügyét. A távirat szerint minden eddigi rendelkezés egy parancs félremagyarázásán alapult, mert a cenzura megszüntetéséről szó sincs. A katonai zónában cenzura lesz, míg a zónán kívül, az ország belterületén továbbra is működésben marad a polgári cenzura.

— **BRASSÓBAN SZABAD A TELEFON.** A brassói postahivatal közlése szerint a telefont magánbeszélgetés céljaira is igénybe lehet venni. Helybeli beszélgetésért 3 percként 1 lei, interurbán beszélgetésért pedig 2 lei fizetendő.

— **BESZÜNTETÉK A RADNAI BUCSUT.** A városi prefektúra ma táviratot kapott a belügyi államtitkárságtól, amely szerint az államtitkárság bizonytalan időre beszüntette a radnai bucsut. A beszüntetés oka hír szerint a járványos betegségek.

— **REPATRIÁLTASSÁK MAGUKAT, AKIK NEM KAPTAK LAKHATÁSI ENGEDÉLYT.** A repatriáló hivatal felszólítja mindazokat, akik a tanácstól nem kaptak tartózkodási, illetve lakhatási engedélyt, hogy a legközelebbi repatriálónál okvetlenül távozzanak Aradról, mert ellenkező esetben kényszerűtől velük küldik őket a határon túlra.

— **GYÁRALAPÍTÁSOK.** Irtunk arról, hogy Meer Mór és fia festékkereskedő-cég a Libás-dűlőn festékgyárat akar létesíteni. Arról is megemlékeztünk, hogy a Lengyel Sándor és fia cég olajmalmát át akarja helyezni a Gutzahrféle gyártelepre. Zuhor Andor tanácsnok elnöklésével a két gyáralapítás ügyében holnap délután helyszíni szemle lesz.

Valutacsempészésért letartóztatott aradi szolgabíró.

(Dr. Crisán prefektus megnyugtató nyilatkozata.)

— Az elmúlt héten a vármegyei prefektúra egyik főtisztviselője jelentést tett dr. Crisán Aurél prefektusnak, hogy a határon át Magyarországra felé nagyszabású valutacsempészés folyik. A prefektus megkeresésére Gritta Ovidius rendőrprefektus rendőrsztek és detektívek kíséretében péntek este autón a határ felé ment, s a kurtinai vámnál egy autót fogtak el. Az autó utasai között volt Lázár Gyula központi járási szolgabíró. Az autó utasait Áradra hozták s itt előzetes letartóztatásba helyezték. Dr. Crisán Aurél prefektus ebben az ügyben az Aradi Közlöny munkatársa előtt ma a következő megnyugtató kijelentést tette:

— Az ügy érdekében nem tartom célszerűnek, hogy a nyilvánosság részletesen foglalkozzék vele. A tény az, hogy Lázár Gyula központi járási szolgabíró letartóztatott, mert körülbelül tizenegymillió korona értékű idegen valutát akart a határon át csempészni. Ebben a valutacsempészési ügyben még több egyén is kompromittálva van. Ezek egy részét már letartóztatták, másrészt pedig legközelebb letartóztatni. Tudomásom van róla, hogy ezzel az ügygel kapcsolatban a városban különféle hírek keringenek. Ezúton kérem a város közönségét, hogy ne adjon hitelt a kósza híreknek, mert ezzel csak megakadályozza azt a célt, hogy Arad városát megtisztítsam a valutakutatóktól és egyéb bűnösöktől. De nemcsak ebben az ügyben, hanem a lakshivatal botránya ügyében is őrizze meg a közönség nyugalma, mert amennyire módomban áll, egyiket sem hagyom elposványosodni s akárki legyen is bűnös, az ellen a törvény legkérelmezhetőbb szigorával fogunk eljárni.

— **A VÁROS TÜZIFAJA.** A város megbízásából Vannay Gyula tanácsnok hosszabb ideig Bihar megyében tartózkodott, ahol a város részére igen előnyös feltételek mellett 1100 vagon tüzfát vásárolt. A tüzfát szállítása a legközelebbi időben megkezdődik.

— **HALÁLOZÁS.** Öry Sándor takarékpénztári vezérigazgató 4. hó 12-én, munkás életének 56-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése 13-án délután 6 órakor lesz Aradon, a felső temető halottas csarnokából.

— **ORADEA-MAREN (NAGYVÁRADON) FÉL KETTŐKOR VAN ZÁRÓRA.** Oradea-Mare (Nagyvárad). Az itteni téparancsnokság ideiglenesen megengedte, hogy a kabarék és az előkelőbb vendégek és kávéházak éjféli után fél kettő óráig nyitva tarthatók.

— **MEGHUSULT DOHÁNYCSEMPÉSZÉS.** A rendőrség ma az állomáson mintegy két métermázsas dohányt foglalt le, amelyet ki akartak csempészni Aradról. A dohány Malek Zoltán nevére címezve Besztercenaszódra volt irányítva és már napok óta vesztegelt az aradi állomáson. Négyhatalmas utazókorsárba rejtették a dohányt és megtevesztéssel felül lisztet helyeztek el. A rendőrség elko-bozta a dohányt és beszoigáltatta a pénzügyigazgatóságnak.

— **KÖZALKALMAZOTTAK BESZERZÉSI CSOPORTJA** figyelmezteti tagjait, hogy a liszt igény bejelentés határideje szombaton lejár. Aki a jelentkezést elmulasztja, lisztből nem részesülhet.

— **ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)** ARAD két bajnokcsapata football-mérkőzést tart 15-én 6 órakor az AAC-pályán. A Nagyváradl Törökös Munkás Test-dző-Egyesület játéktudásával és idei kitűnő formájáról Arad sportközönsége tisztában van, hisz láttuk ezt legutóbbi itteni szereplésükkor is, amikor egyik legjobb ellenfelét 1:0-ra verte. Az AMTE legjobb erőit állítja ki a küzdő tere. Jögyek Maidt-cégnél válthatók.

— **BUZÁT VÁSÁROL A VÁROS.** Arad város közellátási bizottsága értesíti a termelő közönséget, hogy a város ellátatlanul részére maximális áron bármilyen mennyiségű búzát vesz. A malomhoz vagy vasúti állomáshoz szállítva métermázsánként 120 lelt fizet. A lelt a kereskedelmi és iparkamara által mindenkor hivatalosan megállapított napi árfolyamon számítják. Jelentkezni lehet a kulturpalotában a közellátási hivatalnál.

la központi járási szolgabíró letartóztatott, mert körülbelül tizenegymillió korona értékű idegen valutát akart a határon át csempészni. Ebben a valutacsempészési ügyben még több egyén is kompromittálva van. Ezek egy részét már letartóztatták, másrészt pedig legközelebb letartóztatni. Tudomásom van róla, hogy ezzel az ügygel kapcsolatban a városban különféle hírek keringenek. Ezúton kérem a város közönségét, hogy ne adjon hitelt a kósza híreknek, mert ezzel csak megakadályozza azt a célt, hogy Arad városát megtisztítsam a valutakutatóktól és egyéb bűnösöktől. De nemcsak ebben az ügyben, hanem a lakshivatal botránya ügyében is őrizze meg a közönség nyugalma, mert amennyire módomban áll, egyiket sem hagyom elposványosodni s akárki legyen is bűnös, az ellen a törvény legkérelmezhetőbb szigorával fogunk eljárni.

— **SZÁZEZER KORONÁS TÉVEDÉS.** Reich Gyula aradi fatereskedő feljelentést tett az oradea-marei (nagyváradl) rendőrségen, hogy július 31-én Bucuresztbe vitt 100 darab 10.000 koronást váltani. A pénzbévalás alkalmával, amint ezt később észre vette, 100.000 koronával megkárosították. Amikor észrevette ezt, érdeklődött, hogy ki eszközölte a váltást. Ugy informálták, hogy Deutsch Lajos oradea-marei (nagyváradl) ügynök. Feljelentését ezért tette meg Nagyváradon. A rendőrség megállapította, hogy Deutsch Lajos neve téves információ alapján került bele ebbe az ügybe. Az igazi tettesek Silbermann Salamon bucuressti ügynök és Zipszer Dezső szatmári kereskedő. Utóbbi kijelentette, hogy a váltás alkalmával 100.000 korona valóban téves uton került birtokába és 10 darab 10.000 koronást azonnal vissza is adott Jakab István detektívnek, aki erre az ügyben megszüntette a nyomozást és visszautazott a pénzzel Nagyváradra.

Könyvtárat, hangjegyeket magas áron vesz Kerpel.

— **A MAROS ALDOZAT** Tegnap délután a Neptun-fürdő vasrácsa alatt egy uriasan öltözött fiatal nő hullát fogtak ki a vízből, amely pár nap előtt kerülhetett csak a vízbe, mert az ozlás levei még nem mutatkoztak rajta. A hulla ujján egy 1914–1917. jelzésű és héber betűkkel teleírt gyűrűt találtak. A nő hullán, fehér ruha volt. A rendőrség megindította a nyomozást a hulla személyazonosságának megállapítására. — Tegnap délután a Strandfürdőnél egy teljesen meztelen térfelhullát fogtak ki a Marosból. A vizsgálat megállapította, hogy az egy katonai hulla, aki pár nappal azelőtt belefulladt a vízbe. Mindkét hullára megadták a temetési engedélyt.

MOZI.

• A mozgóképszínházak műsora. Augusztus 18-án az Apollóban: Amit az erdő mesél II. Dráma. — Az Uránában: Éva bűne. Dráma.

• Éva bűne. Csupa hangulat és drámai erő az Uránia-színház grandiózus társadalmi drámája. A lázadó asszonyi vágyak a mozgó rugó a lenyűgözően érdekes drámai cselekménynek. Akik szeretnek gyönyörködni a tengerparti tájakban, azok részére kétszeres élvezetet nyújt az Uránia slágere, amely még pénteken kerül bemutatásra. Szombaton ismét új műsort mutat be a színház.

• Amit az erdő mesél II. — utóháza. Pénteken mutatja be utóháza az Apolló-színház a nagykonceptióján slágerefilmjét. Megkapóan szép részletek vannak ennek a nagystílusú drámának. A második rész meséje az első résztől függetlenül is megérthető. Szombaton szenzáció: új filmek premierjét tartja az Apolló.

A hír egy vérfürdőről.

A bécsi Arbeiterzeitung Az Est megiepő hírét reprodukálja. Arról ad hírt, hogy a román katonák Sibiuban (Nagyszebenben) vérfürdőt rendeztek. A román hadseregbe sorozott magyarokat — írja Az Est — Bucuresztbe szállították. A magyar asszonyok az állomáson bucsuzni akartak a férfiaktól, de brutális módon megakadályozták ebben őket. A románok több nőt lefőttek, mire a férfiak és a román katonák közt verekedésre került a sor. Még három század katonai gépfegyverekkel lépett közbe és több száz magyart megöltek, vagy súlyosan megsebesítettek s hozzátartozóik közül is többeket leterítették a golyók. Eddig szól a hír, amely az utolsó betűig valótlanság. Sibiuban (Nagyszebenben) nem történt semmi s jól tudjuk, hogy besorozott magyarokat egyáltalán nem szállítottak sehova. Sajnálatos, hogy egy oly előkelő lapot, mint Az Est így félrevezethetnek s ezáltal a magyarság körében ok nélkül nagy nyugtalanságot keltenek.

Fedák Amerikába megy és színházat alapít.

Az utólrhetetlen János vitéz s a felejthetetlen Bob herceg az új magyar kurzus alatt a kommunistaság gyanújába került. Egszer már tisztázni is kellett magát a Rákosi Jenő, meg Wlassits Gyula dr. voltak a zsűri elnökei, amely a vörös korszakban kifejtett működését megvizsgálta, úgy döntött, hogy nyilvános agitációért és előadásaiért nem ítéltető el, sem káros hatásának nem mondható az ő működése a magyarság szempontjából.

Akkor Fedák szerencsésen megúszta a kedvezőtlen áramlatot, amely egyelőre lehetetlenné tette, hogy színpadra lépjen. A művész azonban a rehabilitáció után visszaigyekezett a színpadra s itt újból akadályokba talált. Mint egy aradi barátjának írja, az ujjonnan fellobbant tűz őt is kényszerítette Magyarországra elhagyására. Bécsbe menekült s onnan sürgette sorsának kedvező elintézését. Nem sikerült neki az új zsűri összehívatni, amely a gyanu és vádak alól véglegesen tisztázta volna. Most eladja magyarországi birtokát s ha rövidesen nem tudja tisztázni helyzetét, hogy visszatérve Budapestre, bántalom nem éri. Kivándorol Amerikába s ott látszik egy társulattal, melyet ő szervez. Ha pedig odakünn az utvilágban tud valahol állandó közönséget teremteni, akkor színházat építtet, ahol magyar darabot látszik a társulata, amelyet ő igazgat. A legtalán-tumosabb magyar színésznek tehát kivándorolni készűl.

Apró hirdetések

Házasság.

28 éves keresztény iparos vagyok. Önálló fizetéssel és vagyonnal rendelkezem. Fiatal nő keresek házastárnak, kinek 60-70 ezer korona vagyona van. „28 éves” jellegre Wallinger hirdetőjébe Lázár-utca körén leveleimet. 9888

Alkalmazás.

CUKORKAFOZÓ, ki önállóan dolgozni tud, keresetlik Viktor Barthmes Onkorka, Csokoládé és Marmeládé-gyár Arad. Jelenkezni lehet az irodában Str. Alexandri (Salacz-u.) 3. 8879

HÁZVEZETŐNŐ keresetlik, ki öszi, sültet önállóan váll. Cím a kiadóhivatásban. 8887

KISKERESKEDŐKNÉL jól bevezetett hely! ügynök keresetlik helybeli fűszer-nagykereskedés részére; csak elsőrendű erők nyújtsák be ajánlataikat „Szakember” jellegre a lap kiadójába. 2888

ÜGYES varrónő házhoz ajánlik, különösen női ruhák, costümök és esti toaletteket varr. Cím Simándi-ut 8., Mosóty-telep. 8885

SZAKACSNO jó bizonyítvánnyal ruhához szeptember hó 1-ére felvétetik. Cím a kiadóban. 800

SZAKKÉPZETT férfi fehérnemű varrónő felvétetnek Hazrik, Str. Motianu (Föray-utca) 6. 10806

JOBE CSALÁDBÓL való leány, magános nővér, vagy gyermektelen házaspárhoz ajánlikozik házi leánynak, hol nyugodt otthonra talál. Címeket a kiadóba kér. 8391

Vétel és eladás.

EGY MASSZIV ezüst cigarettát ártó és egy gyermekágy ruganyos matraccal eladó. Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 23., I. emelet, jobbra. 901

EGY gumikerektől gyermekkoscsi eladó. Vargáné, Thököly Imre-u. 29. 8280

EGY PÉKEBELI szövetségi készült női öszi-tavaszi kabát, erős alakra, egy Singer varrógép és egy szép nagy, esztendő lámpa eladó. Lőveér-utca 4. sz. 8378

ELADÓ egy Yost-típusú írógép. Maros-utca 2. szám. 8384

ANTIKA lámpák, ékszerek, új baba, női fehérnemű, felső ruhák, férfi köpeny, kézimunkák, kalapok, nyakkendők, takaró, órna, pamut eladók. Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 3. 8889

MOTORKERÉKPÁR eladó. Gróf Leininger-utca 7a., Mészáros Istvánál. 9888

ÉRŐS VENNÉNK irodafelügyelet: íróasztalt, fotéleket és székeket. Ajánlatot Központi szálló I. em., 2. Verscheringhez. 8890

EBÉDLŐ eladó. Megtekinthető délelőtt Str. Cosbuc (Wessely-utca) 20a., emelet. 8393

3x4 MTR. (2/4) keleti szőnyeg kapható Hoffmannál, Fischer Elise-épület. 8354

EGY fél lóerős motor transzmissióval, egy keményfa (lakatos) asztal és egy tábori lámpa eladó. Str. I. P. Decean (Róvay-u.) 13. sz. 10806

ÚJ, modern Laysander könyvszekrény és íróasztal eladó. Megtekinthető délelőtt 11-12 óra között. Str. Caragiale (Csiky Gergely-utca) 8. 8889

Üzletek.

KERESKE kisebb vendéglőt lezárólása, vagy bérbe, esetleg megveszem. Cím a kiadóban. 8888

Ingatlan.

HÁZSZOBÁS uti magánház a belvárosban, továbbá több kisebb-nagyobb bérbe magánház elfoglalható lakással eladók. Cím Wallinger adásvételi közvetítő irodájában Lázár-utca. 9889

Milyen az élet az osztrák fővárosban?

Egy előkelő aradi vállalat főosztályvezetője tegnap érkezett haza Bécsből, ahol hetekig tartózkodott. Élményeiről a következőket mondotta az „Aradi Közlöny” munkatársának:

— A nagy osztrák metropolisban az élet elég türelhető és a drágaság, tekintve az ottani viszonyokat, nem is olyan nagy. Mindenképpen van elég raktár, az üzletek zsúfolva vannak árukkal. Egy férfi ruha 7-8000 korona, olcsó cipő 1000 korona, finomabb kivitelű cipők egész 3000 koronáig. A kalapok aránytalanul drágák, egy jobb minőségű kalap ára 900-1000 korona, míg olcsóbb és gyengébb minőségűért 5-700 koronát kell fizetni. Egy ing 450, egy gallér 50, egy nyakkendő 2-300, harisnya ugyan csak ilyen áron van forgalomban. Koronák alatt természetesen mindig osztrák lebélyegzésű koronát kell érteni, aminek kevesebb az értéke, mint a román, vagy magyar lebélyegzésű koronának. Az étkezés a szárnyrakelt rémhírekkel szemben elég türelhető, csupán kenyérben van hiány. Jellemző, hogy míg kenyereit alig lehet kapni, addig fehér lisztből sült zsemle és kifliket uton-utfélen árulnak az utcán. A bor literje 40 korona, sör 8 korona.

— Hihetetlenül magas ára van a papírnak és az írószereknek, az ittenieknek éppen a háromszorosa, iskolai felszerelési tárgyak egyenesen luxusáruvá válnak.

A színházak nagy része a nyári szünet miatt zárva van, a mulatók és a nyári színházak ellenben nap-nap után zsúfolva vannak. Most nyílt meg a Karl-teater, amelyben Kosáry Emmy és

Király Ernő vendégszerepelnek és tényleg zsúfolt ház előtt és a bécsi közönség lelkesen ünnepli a művészeket. Záróra fél tizenkettőkor van és tizenkettő után csendes lesz az egykori császárváros.

Aradi építész tragédiája.

Tegnap tragikus körülmények között meghalt Aradon Gécs Károly építész. Ábitól szívenlőtte magát. A homályt kiderítendő a rendőrség megindította a nyomozást. A hivatalos eljárás során ugyanis olyan jelenségek merültek föl, melyek indokoltá teszik a gyanút, hogy az építész nem önkéntesleg vetett véget életének. Legfontosabb annak a körülménynek tisztázása, hogy Gécsné benn volt-e a szobában, amikor férje revolverével szíven lőtte magát. Az asszony azt állítja, hogy nem volt benn, míg a tanak határozottan amellett foglalnak állást, hogy a szobában tartózkodott. Az asszonyt, akit férje halála nagyon megviselt, egyelőre lakásán őrzik. Az építész hulláját még tegnap ki szállították a felső temető hullaházába, ahol ma délután dr. Fikler Károly ügyész, dr. Ursu János táblabíró, helyettes vizsgálóbíró és dr. Kabdebó törvényszéki orvos jelenlétében felboncolják. A boncolás valószínűleg világosságot derít az építész halálának körülményeire. A délután folyamán az ügyészség a rendőrséggel együtt helyezni szívenlőtt az építész Anich Lajos-utcai lakásán. A Gécsné elleni gyanút fokozza az a körülmény, hogy az utóbbi időben rossz családi életet éltek.

A szerkesztésért ideiglenesen:

SIPOS IVAN

felel.

Censurat: L. Alba.

Fratli Apponyi cipő-, kalap- és úri-divat áruház
ARAD, József főherceg-ut 7. szám. 10001

!! Kereskedők figyelmébe !!

Legolcsóbb bevásárlási forrás fűszer-, gyarmat-, cukorka-, festék- és papírárukban.

7044

Darvas cég nagykereskedésében

Arad, Str. Horia (Széchenyi-u.) 1. — (Városházával szemben levő utca.)

Írógépek vétele, **Bodnár** írógép vállalatánál (a főpostával szemben).
eladása, javítása

10081

M. R. CATALAN Timisoara

Iroda: Dauerbach-palota I. em. Telefon 725. 3334

Aliandó raktár: Fűszerárúkbán, gépolaj és gépsziradékbán.

Csak nagyban! Csak nagyban!

STR. GÖZSDU (Szent István-utca) 5. számú ház eladó. Bővebbet Knécsák Károly-utca 9. 2388

UJMIKELAKAN Fő-ut 81., gazdálkodásra, építésre alkalmas 8 szobás magánház araktálekkel eladó. 3376

Eladás.

KISBB KÖZÉPSKOLAI füzetek eladásra veszek. Cím a kiadóban. 8881

Különléle.

APRÓHÍRDETESEKET az Aradi Közlöny részére felvess Wallinger István hirdetőfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klein I. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrínyi-u.) és Mandl, Bulvardul Regale (Boros Béni-ut 13. szám alatti papírház). 9888

Sodronyszeg

minden nagyságban a legolcsóbb ártan kapható

Piata Avram Iancu (Szabadság-ter) 9. (Pincsehelyiségben). 9888

Eladó

teljes XV. Lajos korabeli hálószoba és egy II. Henrik korabeli ebédlő. Érdeklődni a Hungaria Textilgyár kapusánál.

Fratli Steiner

bőrkereskedés

Arad, Asztalos Sándor-u. 2-3. Főútiút Ujaradon. 9881

Mindenmérti bőrárak és cipőszekrények legolcsóbb bevásárlási forrása. Szolid ár.

Aranyat, ezüstöt

harmadik mennyiségben van

Központi Aranybeviteli Szekrény

Bul. Reg. Ferd. (József főherceg-ut) 12.

Valódi **parafadugó**
spanyol

minden nagyságban kapható

Kornis Testvérek Aradon.

Grünwald si Moskovitz

cukor, cukorka, gyümölcsök, gyarmatárak és norimbergi nagykereskedés. 3001

Kereskedők figyelmébe!

3827 kötött, szövött és rövidárúkbán nagy raktár. Pontos kiszámlálás.

Krämer Sándor

Str. Motianu (Föray-u. 3. Nádasdy-palota.)

Csunya nők szépek,

szép nők szebbek

lesznek a HAJÓS-féle

DORE-CRÉME

használati útja. 10175

Hajfestő „Mologen”

ellenszert legjobb gyarmatgyártó és harna színekben. Ára 35 K. Fenti szerek kaphatók

Hajós gyógytárban

Aradon, Bulvardul Ferdinand I. 22.

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.